

ARADUL

Salariile s'au redus.
Suprimări s'au făcut.
Șomajul crește.
Unde mergem???

REDACȚIA și ADMINISTRAȚIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:	Pentru autorități și instituții
150 Lei . . . . . 1 An	250 Lei . . . . . 1 An
80 . . . . . 6 Luni	140 . . . . . 6 Luni
40 . . . . . 3 Luni	70 . . . . . 3 Luni

..... In străinătate dublu. ....

DUPĂ RECENSĂMÂNT!

Recensământul a avut darul de-a ține într-o continuă agitație pe concelătenii noștri unguri. Magyarpartiu enervat de examenul în fața căruia i se aflau partizanii, era într-o continuă fierbere, conventicole peste conventicole, apeluri prin ziare, cari au culminat în cele zece porunci ale maghiarului, vrednice de peana lui Caragiale. Felul cum această supraalimentație de sfaturi patriotice s'au refractat în crerul opac al celăteanului ungar buimăcit de o alarmă rău plasată, ni-l zugrăvesc recensorii în culorile cele mai grotesti. O habă era cât pe aci să-i scoală ochii recensorului pacinic care voia să o convingă că Dezső în românește e Desideriu, și că soțul ei nu pierde nimic din caracterul său de ungar sadea dacă își scrie astfel numele în fișa de recensământ, iar un inginer abia ieșit din balamucul în care a ajuns ascultând conferința unui profesor despre teoria lui Einstein, susținea sus și tare că el e ungar de religione mozaică. Involuntar ne vine în minte mentalitatea funcționarului maghiar de ieri, care voia cu orice preț să ne vâre în cap aberația că românul e ungar cu buze românești, (román ajkú magyar).

Și totuși, alarmarea cercurilor ungurești în fața „inoportunului” spectru al recensământului, nu este lipsită de o motivată justificare psihologică. Căci și cel mai simplist creier maghiar trebuie să înțeleagă realitatea lucrurilor, trebuie să înțeleagă că statul quo în ce privește proporționalitatea numerică e o ficțiune, care nu se mai poate menține prin mijloace artificiale. Descreșterea acestui raport în defavorul lor și în favorul nostru, oricât de puțin am forța noi lucrurile prin o politică conștientă, este un fenomen prea elocvent, pentru a nu fi observat de majoritatea concelătenilor noștri unguri, cari visează o apropiată revizuire a tratatelor. Căci orice ai face, miile de funcționari unguri cari la preluarea imperiului au plecat spre pământul făgăduinței, au fost înlocuiți de funcționarii români, iar șvabii și slovacii care mai eri erau trecuți la numărătoare în coloana ungarilor, azi își revendică fără șovăire naționalitatea cărora aparțin, întorcând spatele agenților unguri, cari vor să-i imbate cu apă sătută.

Rezultatul recensământului va spulbera fără milă legenda despre trăinicia elementului turanic pe meleagurile țării românești. Se va

constata astfel că pretensiunile politicianilor unguri de-ași revendică superiorități numerice în toate alcătuirile noastre de auto-conducere sunt supra exagerate, că toată zarva de tinichele pe care o fac pentru a excita râvna revizionistilor sunt ficțiuni cari nu mai pot rezista în fața graiului elocvent al cifrelor. Atunci, firește, partidul maghiar se apropie de scadența falimentului său politic, pierzând singura armă de luptă ce i-a mai rămas: pretinsa majoritate numerică. Și în acest caz, ce va mai putea justifica sbucimările celor câțiva politicieni de profesie, cari deși convingși de inutilitatea lor, caută totuși să zăpăcească lumea prin sbieretele lor nesăbuite?

Departa de noi gândul de-a aștepta cu prea mult optimism rezultatele recente numărătoare.

Ne dăm seama că oricât de admirabil a fost conceput din punct de vedere teoretic procedeu aplicat după o conștientă pregătire, totuși realitatea cu nenumăratele ei neajunsuri au prăvălit în calea bunelor intenții obstacole nebănuite. Ne gândim apoi la nepăsarea noastră în cei 12 ani din urmă față de problema acută a reromanizării centrelor absorbite de puhoiul atâtor coloniști streini icuiți în mijlocul nostru, la neglijența noastră proverbială față de toate problemele cari n'au un imediat rezultat practic. Dar chiar și în cazul când așteptările noastre n'au fost realizate, recensământul acesta ne va fi de mare folos, deschizându-ne ochii asupra problemei care trebuie să ne preocupe tot mai stăruiitor în viitor: accelerarea procesului de penetrație românească în orașele unde suntem doar stăpâni de drept, dar nu de fapt.

Concelătenii noștri unguri au atâtea motive de a fi neliniștiți. Aceasta a fost doar întâia verificare, merită să spulbere o minciună și să codifice o stare factice. Peste zece ani situația se va elucida în toată amploarea ei. Atunci adio plebiscit, adio timpuri trecute! Dintele vremii acest nivelator de asperități își continuă nestingherit lucrarea sa subterană, fără a se intimidă de strigătele desperate ale naufragiaților cari își văd moartea cu ochii.

Conceptii minoritare.

„Contopirea în confederația pe care și-o imaginează d. Maniu ar însemna că, Austria, Bulgaria și în special Ungaria, ar trebui să rupă, cu mână proprie, încă o bucată din știrbita suveranitate ce le-a mai rămas și ar trebui să aducă jertfă în mod voluntar, drepturi istorice milenare pentru avantajii materiale, cari ar servi, în primul rând, totuși interesele politice și economice ale acelor formațiuni de Stat, cari au năruit vechea orânduială și stările consolidate ale Europei, prin păcile din foburgurile Parisului, devenite istorice prin superficialitatea și parțialitatea cu cari s'au redactat.”

Nici odată n'am dat prea mare atențiune activității jurnalistice a d-lui Tibor Zima, coproprietarul ziarului „Erdélyi Hírlap” din acest oraș. N-aș fi crezut nici odată că ar fi capabil să formuleze o frază atât de întinsă și cu atâta tâlc ca cea de sus, pe care o reproduc din numărul de anul nou al zisului ziar.

Dacă domnia-sa tâlmăcește opinia publică a minorității noastre maghiare atunci trebuie să-l felicite. A fost precis și hotărât.

Fără să disecăm acest pasagiu, reiese clar că domnul Zima și conaționalii d-sale n'au încetat să nutrească aceeași urdă față de noi românii și să ahtieze aceeași revanșă, cu care ar dori să ne onoreze bunii noștri vecini dinspre soare apune.

Fostul președinte de consiliu, d. Maniu, pătruns de un sentiment umanitar, demn de un om de Stat, văzând grava situație economică din țările vecine, mai gravă decât la noi, a conceput, în linie mari, un plan de salvare și printr'un interview al său, acordat ziarului Neue Freie Presse din Viena, chiamă Statele interesate la o discuție asupra problemei.

Pretutindeni chestiunea preocupă cercurile economice, căci problema este pur economică, numai d. Zima vede prin realizarea ei o nouă ingenunchiare a Ungariei.

D. Zima vrea să ne facă să credem că suprafața unei bune stări în Ungaria este realitate și că d. Maniu caută pentru patria sa noul avantajii politice în dauna Ungariei, Bulgariei și Austriei. Oare de ce numai în dauna acestor State când d. Maniu face aluzie și la Polonia, Cehoslovacia, Jugoslavia, Grecia

și chiar Italia? Sau poate d. Maniu este complezant față de foștii aliați? Ori, vrea poate ca, prin abilitatea-i cunoscută, să tragă pe sfoard o lume întreagă? Ce spectacol!

D. Zima, loialul nostru concelătean, după concepția căruia România este una dintre acele formațiuni de Stat, cari au năruit vechea orânduială și stările consolidate ale Europei, vrea să inducă în eroare opinia publică maghiară asupra intențiilor oamenilor noștri de Stat, cari nu fac altceva decât îmbrățișează planuri emise mai înainte de bărbați politici francezi, englezi, etc., cum este cazul care ne preocupă. D. Briand, eminentul bărbat de Stat francez, a vorbit deja de mult despre o cooperare a tuturor țărilor europene pentru salvarea situației economice, care, repet, este poate mai grea aiurea decât la noi.

Bietul d. Zima, a cărui situație economică, de bunăseamă se va clătina de asemenea, dacă d-sa continuă să privească prin prisma patimei, a trebuit să clocească luni de zile planul Briand pentru a scate din cuibar intenșunile României de a acapara noi drepturi și noi avantajii în dauna bletei Ungariei!

D-sa, pe semne, s'ar arăta capabil să sacrifice popoare, să împingă în faliment țări, chiar și Ungaria, care, accentuez, este tot așa de interesată ca și celelalte țări amintite și neamintite, numai restaurația vechei Ungariei să planeze. Oh! dar intenșunea este criminală chiar și față de propria sa națiune în numele căreia să pretinde că vorbește.

Drept cea mai mare piedecă pentru apropierea dintre Ungaria și România ar fi privarea de drepturi a minorității maghiare dela noi.

Minoritarii unguri vor drepturi. Aceasta o strigă mereu în lume, fără a concretiza. Sau poate maghiarii dela noi vor să schimbăm rolul? Vor poate să ne vârm gâtul din nou în jugul în care am tras o mie de ani? Nu, domnilor, dacă dv. vorbiți despre situații consolidate în o mie de ani, noi vom vorbi despre un adevăr istoric, al cărui proces a durat o mie de ani. Sentința s'a pronunțat în 1918. Au asistat ca jurați toate popoarele lumii. Și nu tăgăduiți, dreptatea a fost de partea noastră.

A. Lupu.

Religioase — Culturale.

La Bobotează

E sărbătoarea bisericească însoțită de alai, mai mult decât ori care alta. În ajun, preotul trece din casă în casă. E singura dată când intră în toate casele. Pentru fiii veacului acestuia și această singură dată, uneori e o incomodare. E primit însă totuși, oricum s'ar nimeri vremea nepotriviță, pantrucă nu prea rămâne casă să nu-și deschidă ușa, ca să fie stropită cu aghiazmă și stăpânii ei să se închine și să sărute crucea Domnului, măcar acum, când le vine în casă.

În ziua praznicului, procesiunea sgomoloasă, fastul slujbei dela râu, parada militară prezența oficialităților civile în mare ținută, tot alaiul acesta acopere vederea ochilor sufletului și taina cea mare, care se arată lumii acum întâia dată, la Botezul Domnului, rămâne învăluită în umbră.

Sfânta Treime se înfățișază lumii în lumina, strălucirea și măreția, în care va străluci la temelie credinței noastre până la sfârșitul veacurilor. Cuprinderea inimii trece peste smeritele puteri ale înțelegerii omenești. Numai prin credință ne putem indica la adevărată închinare în duh ori în adevăr, către Dumnezeu, întreit în Fețe, dar unul în ființă.

Fiul teslarului din Nazaretul Galileii, „Fiul omului“ vine cu mulțimea penitenților din partea locului, la Iordan către Ioan. Acesta propoveduia pocăință, căci aproape este împărăția cerurilor, și boteza cu apă pe cei ce primeau cu frângere de inimă soția lui.

În mulțimea ce se apropia Botezătorul osebește figura bărbatului, ca de 30 de ani, căci o vâzu învăluită în aureolă cerească. Nu cunoștea pe Iisus, dar și-a dat seama repede, că Cel ce se apropie e Cel din veac așteptat.

Graiul de aspră mustrare al Proorocului se înmoaie deodată, brațul ridicat spre amenințare altă dată, se lasă în jos, și cuvântul lui sfidător se îndreaptă spre Domnul: „Eu am trebuință să fiu botezat de Tine...“ Dar Iisus, în plinătatea conștiinții Sale Mesianică îi răspunde: „Lasă acum, căci așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea“. Prin supunere de bunăvoie împlinește dreptatea legii... Aceasta deschide cerurile.

Presimțirea Proorocului se verifică deplin. Lumina cerească, în care a văzut pe Iisus apropiindu-se, se descopere în văzul lufuror, Văzul care acoperea pe „Fiul omului“ în fața oamenilor, se sfâșie și se arată în lume Fiul lui Dumnezeu. Cum a primit botezul, ieșind din apă, iată cerurile s'au deschis și s'a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-se ca un porumb peste El, și glas din ceruri s'a auzit: Acesta este Fiul meu cel iubit, întru Carele bine am voit... Sfânta Treime se descopere în lumină desăvârșită, accesibilă

simțurilor omului... Tatăl grăește din cer, Fiul e jos pe pământ, iar Duhul Sfânt plutește în văzduh, legând cerul cu pământul.

Acesta a fost ceasul de consfințire Mesianică: inaugurarea începutului operei de mântuire. „N'a coborât în râu să se spele, ci spre a dovedi că-și începe viața cea de a doua, că moartea Lui va fi doar o părere, precum părere e curățirea Lui Iisus în apa Iordanului“ (Papini) El nu avea păcate de spălat, nici pocăință de făcut. Avea însă omenirea trebuință de acest prilej de consfințire cerească a Mântuitorului, pentru opera răscumpărării, pe care venea să o îplinească.

Ne întorcem noi dela Bobotează cu conștiința luminoasă că am fost botezați în numele aceleiași Sfinte Treimi? Cum însuși Domnul a poruncit ucenicilor Săi: Mergând învățați... botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al sfântului Duh... Botezul e Taina renașterii, prin care fiii pământului se prefac în fii ai cerului și frați ai lui Iisus. Simțim noi în toată adâncimea răspunderea pentru păstrarea neîntinată a investiției, de care ne-am învrednicit prin botez? Câți în Hristos ne-am botezat, în Hristos ne-am și îmbrăcat...

Arte Frumoase.

Expoziția pictorului C. Minișan.

De 10 ani încoace în fiecare iarnă, cu o regularitate matematică, concetățeanul nostru pictorul Cornel Minișan își expune pânzele sale în sala Palatului Cultural. Prea puțin cunoscut la noi, cum se întâmplă de obicei, căci muncitor asiduu ocolește societatea, mult apreciat însă în cercurile artistice din capitală și din străinătate, rămâne totuși fidel orașului nostru și-și începe întotdeauna aici seria expozițiilor.

Pictorul C. Minișan face parte din școala veche, școala naturală. Pânzele sale sunt sincere, sunt reflexul unui suflet nobil, pe care nu l'a putut atinge sau molipsi extravaganțele modernismului. Nimic artificial în operele sale. Nici o linie, nici o trăsătură, care să deformeze naturalul. Lucrările pictorului C. Minișan sunt copia cea mai fidelă și adevărată a naturii.

Pânzele sale sunt ca și temperamentul său liniștit blajin. Ici atârna câteva peisagii încântătoare, colo fructe delicioase par'că le'ndeamnă să muști în ele, un portret admirabil, un nud foarte corect, un grup de fărânce, larguri de mări, pe care vezi cum bărcile se leagă sub bătaia unei adieri liniștite și o stradă italiană plină de soare, caracterizează sufletul avid de căldură și lumină al pictorului C. Minișan.

Expoziția a fost vizitată de un public numeros, iar dintre tablourile vândute remarcăm prin frumusețea lui pe cel cumpărat de Prefectura Județului cu suma de 10.000 Lei.

De aci pictorul Minișan își va expune operele sale la Satu-Mare, Sighetul-Marmației, București, apoi în străinătate.

V. C.

Scrisori inedite.

Mitropolitul Andrei Șaguna

către Ion cav. de Pușcariu.

După „Statutul organic“: aprecieri asupra oamenilor.
Situția Sârbilor.

Ilustrisime!

La cele ce mi le-ai împărtășit din 5/3 am a-ți răspunde: că eu voi încuviința denumirile de stipendiști din partea fundațiunii Gojduiane, știind că sunteți bărbați cu inima dreaptă și corectă.

Nu mă pot destul mira de caracterul neuniților în afaceri bisericești și școlare; relele acestea provin din lipsa caracterului confesional; uniții n'au mișcarea liberă pe acest teren și totuși desvoltă o activitate mare, pentru că știu înșela pe neuniți; carii, ca să se arete buni naționaliști, dau și bisericile și școlile lor pe seama uniților. Vai noao cu astfelii de conducători! carii orice sacrifică pentru un taler de linte!

Eu pe lângă statutul organic nu-mi apromit nici un viitor și zic că pismul se va susține și ortodoxismul va fi îngropat în cenușe! — Spre nenorocirea noastră s'au găsit în lume și un Baron Ursu carele este copia unui geniu iesuit.

Mi plac articuliile despre activiști și pasiviști, dar mi vine a zice: cetepi opem levare! — buni vor fi și articuliile din Jiapa dela protop. Rațiu din Hațieg, la care am adaos și eu un darab de unt la capăt.

Dar să nu crezi că clicoșii s'ar înmoia; eu-ți spun acum că nici odată lucră ei după plan ca și cărțuia sub pământ. Ei se pregătesc la una acțiune

mare la întâmplarea morții (me)le! și pot reuși prea-ușor, căci și regimul le va părtini. Am vrut să scriu ceva despre serbi și treaba lor, unde au adus-o cu fudulie și cu obrăsnicie; ei lăsându-se de canoane, au predat treaba în mâinile guvernului; acum ar voi să scoată din mâinile guvernului, dar nu pot, căci providențialii lor au calculat reu! Stoicoviciu Eppul încă au greșit, căci congresul nu l-au făcut atent la canoane, ci au lăsat să lucră de capul lui. El da prânziuri mari din vistieria mitropoliei bogate; el ar fi trebuit să zică: înainte de toate au a se alege mitropolit, căci fără el nu poate fi congres; el ar fi trebuit să zică: că dânsul numai nu au parte fi a administrator, căci așa prescriu Canoanele; dar el toate acestea nu le-au observat. Eu în Ianuar 1847 am făcut Cancelariei ardeleni reprezentajie, că eu numai un an pot fi vicariu; și știind Iosica,²⁾ cine sum eu, au și rânduit alegerea de Eppu 1847 luna lui Decem.³⁾ Ect.

Sibiu 26. Febr. 1872.
9 Mart

Andrei m.

publicată de Ed. I. Găvănescu profesor.

¹⁾ Lipsese me- la sfârșitul unui rând din scrisoarea originală.

²⁾ Samuel, cancelar al Ardealului dela 1844—48.

³⁾ La 2 Decembrie 1847, în orașul Turda. Sfințirea lui ca episcop s'a făcut la Carlovăț la Dumineca Tomii în 1848. A urmat după episcopul Vasile Moga.

Vărădia de Mureș.

Petrecere populară. În ziua de 26 Dec. 1930, a avut loc în comuna noastră o frumoasă și bine reușită petrecere populară, aranjată de soc. corală „Cântarea Noastră“ sub conducerea vrednicului și neobositului preot ort. rom. I. L. Turcu din Loc, în localul „Casei Culturale“.

Programul petrecerii a fost compus din: O ce veste minunată, cor mixt de Gh. Dima, Florile dalbe cor mixt de T. Popovici, Veniți azi cor mixt de T. Popovici, La Moș Ajun, piesă într'un act, Bună dimineața cor barb. de Oancea, Lăsați pruncii cor mixt de G. Comănești. Văduva cu farmece, piesă într'un act, Eu mă duc, cor barb. de Bena, Marș Regal, cor mixt de Muzicescu, toate executate într'un stil foarte frumos și artistic, remarcându-se frumosul debut al tinerilor O. Bogdan, V. Morariu, A. Luca, I. Cismașiu și fetițele M. Deacu, M. Gabor și A. Curescu.

S'a remarcat prezența D-nelor preot I. L. Turcu, Dl N. Turcu dir. bancă Lugoj, Dna și Dl ing. silv. S. Pelle, Dna și Dl cond. silv. O. Cioflec, Dna și Dl comerciant Deac Dean și D-șoara M. F. Lupușiu.

S'a primit suprasolvire dela Dnii S. Pelle 450 Lei. N. Turcu 175 Lei, D-nele

I. A. Turcu și I. L. Turcu 80 Lei, I. D. Deanu 75 Lei.

Reușita acestei serbări este datorită numai și numai părintelui I. L. Turcu, care a depus o muncă titanică pentru reușita ei. După program a urmat dans, unde lumea într'o atmosferă veselă s'a petrecut până în zorii zilei, mai uitând de necazurile și greul vieții.

Un lucru este însă de regretat, că un anumit Domn căruia i-s'ar da prea multă atenție dacă l'am numi cu numele luându-și angajamentul de-a trimite invitațiile pentru această petrecere, din neglijență, le-a distribuit numa cu 2—3 ore înainte de începerea programului, iar fiind întrepat de ce a trimis invitațiile cu atât de mare întârziere, și de ce a neglijat comunele vecine cari n'au cunosțință de petrecere, dsa într'un ton și o atitudine puțin vrednică de un intelectual a răspuns: „ce mă impoartă pe mine, cine vine sau nu“. Trist dar adevărat.

Și pe această cale aducem mulțumirile noastre tuturor acelor cari au contribuit la aceasta serbare atât materialicește cât și moralicește în deosebi părintelui I. L. Turcu, căruia îi zicem: Intru mulți ani părinte.

coresp.

Anul nou în Arad.

Credincios vechilor tradiții, Aradul românesc a serbat și de data aceasta cu tot fastul intrarea sa în noul an. Catedrala s'a dovedit iarăși neîncăputoare față de lumea care s'a grăbit să inaugureze un nou an de muncă prin implorarea harului dumnezeesc. Serviciul divin a fost celebrat de către preoțimea locală în frunte cu P. C. Protoiereu T. Văfianu, iar predica ocazională a fost rostită de către preotul Caius Turicu, care de încheiere face o amplă expunere statistică asupra momentelor mai însemnate din anul încheiat. Reșe din această dare de seamă că activitatea preoțimii locale, sporită prin două forțe noi, e în deplină ascensiune, că atât pe tărâmul activității spirituale, cât și sub raportul organizării vieții administrative bisericești se fac din an în an progrese vrednice de relevat. După sfânta liturghie a urmat Te-Deum-ul oficiat de înțrarea într'un nou an, celebrat de P. S. D. Episcop Grigorie.

La serviciul divin pe lângă imensa lume, a luat parte aproape toate autoritățile în frunte cu dl. General C. Bălăcescu și suita sa. Zicem aproape, întrucât lipsa unora s'a prea simțit la această solemnitate, care a pătruns adânc în tradiția manifestărilor de caracter oficial.

După serviciul divin au urmat recepțiile în saloanele Episcopiei ortodoxe. P. S. Episcop a primit în rândul întâi urările de bine ale Armatei din partea D-lui general C. Bălăcescu, comandantul diviziei I. Cavalerie, P. S. Sa răspunzând, aduce elogiul armatei române și supremului său comandant, care luând în mâinile Sale energice cârma țării, ne îndrituește la cele mai frumoase nădejdi pentru noul an în care intrăm.

P. S. Sa a trecut apoi în salonul cel mare unde era așteptat de clerul și intelectualitatea Aradului întrunită în număr impozant pentru a-l aduce aceleași omagii și urări de bine. A vorbit emoționat P. C. Protoiereu Traian Văfianu, relevând activitatea fecundă a P. S. Sale, și asigurându-l de tot sprijinul intimilor săi colaboratori. Răspunsul P. S. Sale a fost plin de cuvinte de îmbărbătare, căutând să desfrume neîncrederea celor cari brodează pe un fond prea întunecat noul an în care intrăm. Face o caracterizare nemeșită a societății de astăzi, clasificând-o în atel, indiferenți și credincioși, rugând pe cei prezenți să-și deschidă larg sufletele pentru a putea primi într'ânsele pe Christos neprecupețit și întreg.

Recepția a luat sfârșitul într'o atmosferă de senină prietenie, evocând vremile trecute când lumea românească era o turmă și un păstor, când desbinderile politice erau cuvinte fără înțeles pentru neamul nostru din aceste părți ale țării.

Prezența d-lui Dr. Cicio Pop, președintele Camerii deputaților la aceste recepții a făcut o excelentă impresie.

SPECTACOLE

Marti, 6 Ianuarie 1931,

TÂNASE

cu revista

„Bravo Cărbuș“.

Matineu la orele 3 d. m., cu 30% reducere.

Seara la orele 9 spectacol de gală.

Bilete la „Librăria Diecezană“.

Testamentul lui Cornel Nicoară.

La 29 Dec. 1930 a avut loc la un notariat public din Timișoara, desbaterea lășământului decedatului avocat Dr. Cornel Nicoară.

Mulți din cetitorii ziarului nostru desigur n'au auzit vorbinduse de acest modest avocat, care a muncit o viață întreagă pentru a-și închina apoi averea agonisită prin muncă cinstită timp de 40 de ani atâtor scopuri de interes obștesc. Cornel Nicoară face parte din vechea generație, însuflețită de idealul de-a se dovedi folositoare nației în sau dincolo de viață, generație stăpânită de credință că precum trupul să re'ntoarce după moarte în pământul sfânt al țării, tot astfel averea agonisită trebuie să se re'ntoarcă în patrimoniul sfânt al neamului.

Dr. Cornel Nicoară afară de sumele testate celor mai apropiați de dânsul, a lăsat Academiei române o fundație de aproape 1 milion de Lei, spitalului din Timișoara 100.000 Lei, la fondul clădirii bisericești din Timișoara 100.000 Lei, azilului orășănesc al săracilor bătrâni din Timișoara 50.000 Lei, bisericești ort. din Lipova 20.000 Lei, săracilor din Timișoara 10.000 Lei, săracilor din Lipova 5.000 Lei, Sf. Mănăstiri din Hodoș-Bodrog 20.000 Lei, iar liceului „Moisă Nicoară“ din Arad Lei 50.000.

Defunctul a fost nepotul lui Moise Nicoară. Mândria de-a face parte din această distinsă familie l-a determinat la crearea acestei fundații ale cărei dobânzi se vor folosi pentru distribuirea

de premii elevilor merituosi dar lipsiți de mijloace la încheierea fiecărui an școlar.

S'a constatat la desbaterea testamentului, că averea rămasă depe urma defunctului, întrece considerabil sumele de mai sus. În sensul testamentului, această diferență se va împărți în părți egale Academiei române din București și Căminului Ucenicilor din Timișoara.

A făcut o impresie excelentă gestul dlui avocat Dr. Victor Mercea, care în calitate de executor testamentar, din pietate față de memoria defunctului, renunță la orice fel de onorar, deși n'a fost mică. Este acesta un gest tot atât de strein vremilor noastre de materialism feroce, pe cât de rar sunt astăzi oamenii de talia lui Cornel Nicoară, care în pragul marelui treceri, se gândesc la nevoile neamului.

Am încheiat aceste rânduri memoriei aceluia care a fost Dr. Cornel Nicoară, dornici de-al aduce ca exemplu celor, cari în aceste vremuri de sărăcie generală ar putea vindeca atâtea răni jertfind o părticică din prisosul marilor binefăcători de altădată, cari în viață n'aveau decât o singură țintă, aceea de-a pune ban lângă ban, pentru a justifica apoi prin tot atâtea donațiuni și fundații rostul trecerii lor prin această lume.

Nepotul a voit să fie un vrednic urmaș al străbunului său. Și a răușit din plin.

Nr. 20 5-8

La firma „DELKA“ Str. Brătianu,

vă puteți procura din asortiment bogat haine bărbătești, stoffe bărbătești și de dame, pe credit de 6 luni, fără carnet de credit.

Așezare de geamuri, repararea oglinzilor pătate le execută cel mai eflin

EDMUD BAUER

Nr. 57. 3-5. ARAD, STR. CONSISTORULUI 21.

Un popă valah și un fibirău cu suflet.

fragment din romanul „Deștepti și naiui“

de Tovie Cristia

(La blidul cu linte..)

Părintele Grigorie privi adânc în ochii fibirăului ungar. Apoi cu mâna lui sfințită prin sărutarea unui popor de oameni năcăjiți apasă umărul pretorului și roși cu glasul natural și simplu, bătrânesc:

— Domnule fibirău, ești ungar și eu român, suntem amândoi cu un picior în groapă; ca mâine noi n'om mai fi, alături de noi și după noi cele două popoare vor duce lupta și dușmănia lor de moarte spre țelurile hotărâte de soarte mai dinainte, dar în seara aceasta m'ai făcut să cunosc și să prețuiesc un suflet și din toată inima mea îți spun cuvântul pe care îl rostesc din inimă românilor mei. Dumnezeu să te binecuvinteze, tu om de omenie!

Blăstămul popilor valahi îl cunoaște pretorul din groaza pe care o moștenește atavic în epoca răsunării din

timpul marelui revoluții valahe, dar nu bănuise, că el un ungar catolic va simți înflorarea care-l pătrunse trupul prin binecuvântarea părintelui Grigorie din Gruin. Nu mai era un sentimental și n'avea nimic din misticismul bigoților cari cred în vrăji deopotrivă ca și în biserică. Fu neînțeleasă pentru el lumina care-l pătrunse în suflet în clipa binecuvântării și sub porunca unei simțiri lăuntrice prinse dreapta părintelui cu amândouă mâinile, l-o ținu strânsă de parcă ar fi vrut să o sărute și privi îndelung în ochii părintelui. Nu spuse nimic, dar în privirea lui spunea tot ce poate spune un suflet iluminat într'un moment de minunată simțire sufletească.

Servitorii aduseră pe țevi mari de argint pahare cu șampanie, jocul de cărți se terminase și o animație mai vie trecea dela grup la grup.

Când doi poartă același nume.

Slujba se sfârșise de mult. Popa Eremia și dascălul Sofronie porniră încet spre casă cu sufletele împarate că și-au făcut îndeajuns datoria.

— Acum poți să istorisești ceva Sofronie. Doar nu degeaba îți zic ție oamenii gazeta satului.

— Dascălul nu răspunde. Scoase bișnor ziarul din buzunar îl despătură și-l întinse cu smerenie popii.

— Și spune Sofronie ce mai veste, știi prea bine ca nu văd fără ochelari.

— Ce să fie părinte...

Când moare un creștin bun sau păcatos se bucură gazetarii, numai atunci au cu ce înegri coloanele gazetei.

— Și vorbește odată dascăle, căci tot așa te-am pomenit. Până sa istorisești un lucru ocolești tot globul pământului.

Nu știi că vorba lungă e sărăcia omului.

— A murit Tomescu părinte...

— Ce spui frate!?

— Negru pe alb părinte...

Fața popii se luminează exprimând o nespusa bucurie.

— Bine că s'a dus, bine c'a murit. Dumnezeu să fie laudat că m'a scapat de un ticălos.

Vezi și tu Sofronie că nu l-a mai răbdat Cel de Sus și-a deschis timpuriu porțile iadului.

Acel netrebnic mi-a otrăvit ultimii ani ai carierei mele. De nu s'ar fi așezat deacurmezișul drumului meu, eu ași fi departe azi Sofronie, n'ași lăncezi la țară. Dar el hainul mi-a dat la cap or de câte ori a putut.

Și popa Eremia își făcu cruce preamarind pe Dumnezeu că a pus capăt suferințelor lui.

— Dar pentru Dumnezeu părinte se grăbi dascălul speriat...

N'a murit protopopul.

— Ce tot spui răcni popa ca scos din fire.

— Tomescu banditul din Dâmbovița a murit, răpus de gloanțele jandarmilor.

Popa Eremia văzu negru înaintea ochilor, se răsuci pe loc ca să nu se prăbușească. Când se desmeteci își bătă obrazul cu palma atât de tare parcă n'ar fi fost al lui...

Ti-i-i Săracul...

Ai păcătuit dascăle, au omorât un om cinstit.

E. M. Năvalnic.

Cadetul Maior nu putu rezista ispitei unui toast. Scurt și prea umflat pentru vârsta lui, cu vecinul trabuc morfolit în colțul gurii, se ridică și își semnală intenția, ciocnind cristalul cu lama unui cuțit de argint. Fizionomia lui de vulpe șireată se luminează într'un zîmbet curtenitor, apoi după ce se repețiră suficient din toate colțurile îndemnurile „să auzim, să auzim,“ cadetul descrise cu brațul în aer un gest teatral și rosti în cea mai impecabilă limbă ungurească:

— Prea mult onorate doamne, deosebit de stimați domni.

Nu trebuie să treacă seara aceasta fără expresiunea noastră de recunoștință față de preastimatul domn patron al casei, prin a cărui bunăvoință și prietenie ne găsim aci tot ce are mai distins societatea maghiară din Poeni și jur. În buchetul de flori prea frumoase cari împodobesc această serbare, ochii noștri sunt fascinați de cea mai frumoasă distinsă domnișoară din înalta societate, gingașa și drăgălașa domnișoară lakab Adel....

Cadetul continuă să aducă în toastul lui laude deosebit de pompoase tuturor

Poșta redacției.

Dlul I. L. — Ți-e frică de suprimare? Cu ce pot să te ajut eu? Pe când vei citi șirele aceste, Parcele poate și-au și taiat firul vieții de funcționar al statului. Statul e bun. Te suprimă cu 2 zile înainte de 1 Ianuarie 1931 și nici nu-ți dă ajutorul convenit celor licențiați din serviciu. Mai rău decât așa nu se poate. Ori ce mângăiere e de prisos. În cazul acesta nu te mai poți mângăia cu gândul: Las' poate va fi și mai rău!

Miljean-Buc. — Vizitați expoziția dnei Bodea-Latinca și scrieți.

Timid — Păi, dacă singur îți vestești timiditatea și te complaci în ea, atunci cum vrei să devii... curajos? Și mai vrei și tupeu? Scrisoarea nu ți-e lipsită de tupeu... păcat numai că e pe hârtie!...

Redus — Intâi credeam că ești redus la altceva... dar văd numai din salariu și-au redus. Te rog să te mângăi că n-ai fost suprimat. Deci bucură-te!...

Dlul T. D. — S. — Nu crezi cele cuprinse în articolul *Bibliotecii particulare*. Sunt perfect adevărate. — La un intelectual român din provincie — ce-l puțin așa-și zice el — nu am văzut nici un volum românesc. Câteva volume din Jokai, Tolstoi, Dumas și Wallace, toate în ungurește. Ziar românesc nu citește, preferă Aradi Kőzlöny și Erdelyi Hirnap pentru că acele nu injură ca cele românești. Și acesta-și zice român și-i mândru, de gradul de sublocotenent de rezervă ce-l are'n armata română!... Te rog să crezi lucrul acesta!

Unui anonim, care mi-a trimis un teanc de poezii.

...Că suflet ai nu mă'ndoesc,
Dar n'ai talent la poezie.
Invață 'ntâi te sfătuesc,
În limba noastră cum se scrie.

Ocazie! Frumos costum național

Adresa la ziar.

FOTOGRAFII pentru CADOURI DE CRĂCIUN, SE PREGĂTESC în ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE **GÉZA NAGY** ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA 8. PESTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI. **Atelierul e deschis și Duminică**

Nr. 12 6-12

GÉZA NAGY

Atelierul e deschis și Duminică

celor pe a căror legături își calcuța ceva pentru viitor. Nu uită să sublinieze aristocratica și nobila origine a celui mai mare patriot, care era pretorul Kovács și își încheie toastul cu același gest artificial, devenind patetic și aprins: — Și acum, gândindu-ne cu credință la patria noastră minunată, să-mi permiteți mie fiu de valah să-mi exprim toată recunoștința mea gloriosului și vrednicului popor unguresc, care întocmai unei mame iubitoare se îngrijește de toți fiii ei, îmi permiteți, zic, să beau acest pahar pentru prosperitatea și fericirea nobilei națiuni maghiare...

Zingănit de pahare, felicitări navale. Pretorul Kovács privi întrebător în ochii părintelui Grigorie, iar acesta plecă barba în piept și nu spuse nimic. Continuând să-l privească, pretorul spuse părintelui:

— Ai avut confirmarea spuselor mele?

Crezi, că acest imbecil este un exemplar unic? Așteaptă încă...

Urmare și alte toasturi. Se spuseră cuvinte măgulitoare la adresa tuturor

Glume.

La judecătoria.

— Dumneata afirmi, că nu poți trăi nici decum cu soția și vrei să te desparți de ea? Cu ce probezi?

— Apoi, măria ta domnule judecător, eu îți las dumneatale pe soția mea o săplămână și de o mai ții și după aceea... și-o las pentru totdeauna.

La pomană.

Văduva unui ofițer: Uite, îți dau o pereche de cisme, pentru iertarea sărmanului răposat...

Cerșitorul (examinează cu deamănuntul cismele apoi spune gânditor)

— Că, zău eră tocmai vreme să moară...

Publicațiune.

Nr. 1 1931 Ianuarie 2

Se aduce la cunoștință generală că în ziua de 5 Februarie 1931, orele 10 dimineața, se va ține prima licitație publică, cu oferte închise și sigilate (cu ceară) la Manutanța garnizoanei din Arad Cetate, pentru vinderea cantității de 70.000 (șapte zeci mii) Kgr. țărâțe de grâu.

Licitatiia se va ține în conformitate cu art. 88-110 din legea contabilității publice a statului și art. 31-53 din regulamentul Oficiului central de licitații.

Odală cu oferta, concurenții vor depune și recipisa Cassei de depuneri ori a Administrației financiare, garanția de 5% din valoarea sumei oferite pentru țărâțe, consemnală în numerar ori efecte publice garantate de stat.

Garanția va fi prezentată separat de ofertă.

În ofertă se va preciza că s'a luat cunoștință de toate condițiile legii contabilității publice, regulamentul Oficiului central de licitații și caetul de sarcine respectiv.

Toate celelalte condițiuni de detaliu, din punctul de vedere juridic, administrativ și tehnic, sunt cuprinse în caetul de sarcine, care se poate vedea în orice zi de lucru, între orele 8-12 și 16-18 la sediul manutanței din Arad Cetate.

Șeful manutanței Arad
Adm. Căpitan șș. Indescifrabil

Divizia I. Cavalerie Serviciul Intendentel

No. 25 255.

PUBLICAȚIE

Se aduce la cunoștință generală, că acest Comandament ține în ziua de 29 Ianuarie 1931 ora 10 dimineața licitație publică, cu oferte închise și sigilate, pentru aprovizionarea cantității de circa 60.000 (șase zeci mii) Kgr. făină albă calitatea No. 0, pentru fabricația pâine albă necesară ofițerilor din garnizoana Arad, pe timpul dela 1 Februarie 1931.

Se vor primi numai ofertele cari vor menționa că făina se va aduce de furnizor în depozitul Manutanței Arad-Cetate.

Ofertele vor fi însoțite de garanția de 5% din valoarea furniturii oferite, în numerar sau efecte garantate de Stat, prezentând la licitație recipisa de garanția depusă la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

Caetul de sarcini se poate vedea în orice zi de lucru, între orele 11-13 la Comandamentul Diviziei I-a Cavalerie Serviciul Intendentel.

Licitatiia se va ține conform Art. 88-110 din Legea Contabilității Publice și Art. 31-53 din Regulamentul de Funcționare al Oficiului Central de Licitații.

Arad, 30 Decembrie 1930.
Com. Diviziei I. Cavalerie General
(ss) **Bălăcescu**
p. Conformitate
Șeful Serv. Intendentel D. I. C.
Int. **Malor Bârsan**
No. 85-1-1.

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect

HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

Cocs de Silezia, cărbuni de piatră și lemne de foc tălate livram la domiciliu pe lângă cele mai REDUSE PREȚURI.

ALTMANN EDE, Arad, B-dul Reg. Ferdinand 44

VOPSEȘTE ȘI CURĂȚĂ CHIMIC HAINELE FINE DE TEATRU ȘI OCAZII

Str. Brătianu 21. **KNAPP** Str. Ep. Radu 10.
Instalație electro-motrică modernă.

Toastul nu încălzi atmosfera. Fu ceva rece, de politețe. Nedumerirea își plimba semnul de întrebare pe fețele invitaților. Și când se ridică părintele Grigorie să răspundă pretorului, se păru că buna dispoziție se sfârșise.

— Vorbesc limba maicii mele, căci în pruncia mea n'am avut prilej să învăț a vorbi bine limba maghiară.

— Mă găsesc la ospățul domniilor voastre adus de năcazuri. Am venit să scot din cotețul de porci pruncii parohienilor mei, pe cari disprețul domniilor voastre îi condamnău să stea o noapte alături cu dobitoacele.

Nu râvnesc să vă câștig plăcerea cu prețul fățarniciei. Dar sunt mulțumit de întâmplarea care n'a adus aci, căci mi-s'a dat prilejul să cunosc oameni și să cinstesc un suflet. Mi-se pare, că dacă toți de același neam cu domnul fibirău Kovács, ar avea sufletul lui, către românii mei și națiunea maghiară n'ar fi nici o dușmănie.

Pe pragul mormântului, am învățat în seara aceasta multe lucruri pe cari nu le-am cunoscut. Și recunoscător domnului fibirău Kovács, îl urez să-i

dea bunul Dumnezeu răsplata vrednică de sufletul său, în lumea aceasta și în lumile de dincolo de moarte...

Dela masa cartofilor se auzi o replică de prost gust a sublocotenentului Grofu: bravo popă! Necuviința nu fu aprobată de nimeni.

În atmosfera schimbată dispăruse vioiciunea gălăgiei de mai înainte. O doamnă încercă să cânte o romanță acompaniată de pian, apoi se dansă, se bea, dar pulsația chetului devenise anemică și toate încercările de reinveselire fură zadarnice.

Adevărul rostit avu darul să răscolească fărâmi de conștiinți și lințoliul negru al rușinei se așternu peste masa vânzătorilor de neamuri înfrățite la bledul cu linte.

Predau ore de limba engleză

A se adresa:
IOAN COCUT str. Kogălniceanu 49.
No 67 3 3

Scandalul dela Ghioroc.

In atențiunea autorităților în drept.

Urâte vești ne sosesc din Ghioroc. Ne aducem aminte cum la alegerile comunale de azi primăvara, a ajuns în fruntea primăriei individul Kató Andrei, pe care ciangăii pripășiți în această frun-
tașă comună românească l-a găsit de cel mai chemat să le conducă destinele. Un bețiv de ultima speță, a cărui singură calitate e că în momentele de ebrietate, și acestea aproape zilnice, isbucnește într'ânsul virtutea maghiară, dedându-se la cele mai grosolane obscenități, și înjurând tot ce e românesc. Astfel în ziua de 15 Decembrie 1930 a transformat cancelaria comună în cârciumă, veselindu-se cu alții trei ortaci de aceiași speță, și provocând un scandal de ne mai pomenită obscenitate, care ne repugnă a-l descrie așa precum s'a petrecut. Fapt e că gestul acestui nemernic, ajuns prin un joc capricios al împrejurărilor primarul comunei Ghioroc, a fost îndreptat împotriva tabloului care reprezenta pe M. S. Regele, jignind în o așa mdsură sentimentele dinastice ale populației de acolo, încât ne mirăm că nu l-s'au aplicat momentan cuvenitele lecții corecționale, pe care să le pomenească o viață întreagă. După această ispravă a încercat să profaneze și celelalte încăperi ale primăriei, și când în camera învecinată sergentul de jandarmi l-a spus să se astâmpere, a luat scolca aparatului telefonic și a isbit în piept pe sergent.

De atunci au trecut mai bine de două săptămâni, fără ca în acest restimp acest indesezirabil să-și

ia pedeapsa cuvenită, curățându-se din fruntea primăriei și ispășindu-și crima în temnițele Aradului.

Suntem informați, că ancheta făcută a confirmat întru toate faptele spurcate ale acestui nemernic descreierat și ne mirăm că aplicarea sancțiunilor întârzie de pe o zi pe alta. O deputație din localnici ne-a căutat în cursul zilei de Vineri și ne-a rugat să intervenim și noi ca această rușine ce planează asupra comunei lor să fie ștearsă odată, scăpând cu o zi mai curând de acest ticălos ce-i necinstește într'o largă măsură.

Ne facem cu multă plăcere interpretul legitimei lor dorinți și cerem cu toată stăruința încetarea scandalului din Ghioroc. Căci un individ de teapa lui Kató Andrei trebuie să infunde mai curând pușcări, de cât să se lăfiască într'o demnitate pe care o spurcă în fiecare zi.

Și fiindcă e vorba de o comună românească, ce în trecut a avut să îndure atâtea înjosiri depe urma politicii de desnaționalizare a stăpânitorilor de ieri, nu putem retăcea nici faptul că ar fi o rușine dacă s'ar mai întâmpla și a doua nedreptate ca adevărat în funcția de notar să fie confirmat un oarecare Gulácsi Marton, româno-job de același calibru, ales de aceiași ceangăi pescuitori în ape tulburi.

Să se facă dreptate românilor din Ghioroc, înainte ca răbdarea acestora să intreacă marginile. Ce Dzeu! doar trăim în țara românească.

Revelionul la Arad.

Dintre petrecerile obicinuite în noaptea de Silvestru, cea mai simpatică a fost desigur cea organizată de Cercul Românesc, în saloanele sale din edificiul Teatrului Orășnesc. Aci s'a adunat tot ce are mai select societatea românească din Arad.

Atât sala de dans, cât și încăperile secundare s'au dovedit a fi neincăpătoare. Organizatorii și-au dat toată sili-
nța și n'au cruțat nici o oboseală, ca invitații să se simtă cât mai bine. Că această străduință le-a reușit pe deplin, o dovedește cel mai bine animația ce a dominat până în orele cele mai înaintate.

La miezul nopții d. gen. în rez. Alexandru Vlad, președintele Cercului Românesc a urat an nou fericit invitaților, mulțumind în același timp pentru tot sprijinul acordat de membrii Cercului la înființarea acestui cămin atât de necesar vieții sociale românești din orașul nostru.

Apoi asistenții răspund prin ridicare toastului rostit de D-sa pentru M. Sa Regele Carol II.

N'au lipsit nici surprizele plăcute, destinate distracției publicului adunat aci. Astfel s'au împărțit la gustarea ce s'a luat după miezul nopții, măști de anul nou, etc.

S'a petrecut și dansat în cea mai bună dispoziție până în zori.

Printre cei prezenți remarcăm pe:

D. gen. C. Bălăcescu cu familia, d. G. Hărgot prim-pres. al Tribunalului, Dna Dr. Marsieu cu fiicele, d. gen. în rez. Al. Vlad, d. senator Botiuc cu fam., d. prof. univ. Petran, d. Brutus Păcurariu dir. Cam. de Comerț, d. Dr. Ioan Moldovan dir. spit. jud. cu familia, d. Dr. C. Olariu cu familia, d. Dr. Liviu Tămășdan pres. de Trib., d-nii colonelii Păunescu cu soția, Manafu cu soția, Dafu cu familia, Brătioianu cu familia, Ris, cuța cu soția, d. procuror Ludoșan, d. Dr. Costa jud. cu fam., d. ing. Trimbișioni cu fam., d. Dr. V. Cucu cu soția, d. Dr. I. Trăilescu cu fam., d. Gomșa cu soția, d. Călniceanu cu fam., d. Dr. Aurel Mager cu soția, d. Dr. Păscuțiu cu soția, d. ing. Păscuțiu cu fam., d. prof. Traian Mager, domnișoarele profesoare C. Balta, Economu, Maria Ursu, apoi ofițerii Div. I de Cavalerie și ofițerii Batal. de Grăniceri cu familiile lor, etc.

Prin excepție, în cafeneaua orășnescă a dominat asemenea o atmosferă românească. Un grup de tineri și cele câteva familii românești, cari și-au rezervat din timp mese, au reușit să transforme sala, ticsită de obicei de mai puternicii banilor petrecând zi după zi în acordurile rapsodiilor turanice, într'o încăpere simpatică, în care cântecul românesc să răsune vesel. S'a dovedit, că arcușul orchestrațiilor nu se opune tocmai melodiioaselor cântece și dansuri naționale. Și în locul exhibițiilor de ultima modă, și a ciardașurilor, sârbe și învărtite vesele au produs o impresie pe cât de nouă în această sală, pe atât de plăcută...

Rep.

Crăciunul copiilor săraci.*

Darurile Reuniunii Femeilor Române și a Soc. Ort. a Femeilor Române.

Societățile noastre feminine în anul acesta, ca și'n cei trecuți, s'au pus în fruntea mișcării pentru ajutorarea copiilor săraci, cu ocaziunea Crăciunului. În înțelegere cu autoritățile școlare respective, după o selecționare justă, au fost înzestrați cu diverse articole de îmbrăcăminte aproape 200 copii de ambele sexe, dela toate școlile primare ale orașului Arad. Astfel

Reuniunea Femeilor Române a împărțit în ajunul Crăciunului ghete, ciorapi, swettere și pânză pentru cămăși, între 150 copii lipsiți de mijloace. Aceste daruri s'au făcut din fondurile de rezervă a Reuniunii, precum și din încasările realizate cu ocaziunea «Cearșurilor Dansante» organizate de R. F. R. înainte de Sf. Sărbători, în sălile

Articolul acesta din lipsă de spațiu nu s'a putut publica în No. trecut al ziarului nostru. Redacția.

Cercului Românesc. Astfel publicul românesc, care a luat parte la aceste serate simpatice, poate avea satisfacția sufletească de a fi contribuit în mod indirect la ajutorarea bieților copilași.

Asemenea și-a luat partea leului în această acțiune caritabilă

Soc. Ort. a Femeilor Române, care necruțând nici un sacrificiu și nici o oboseală, a îmbrăcat cu cele necesare pe aproape toți școlarii

Coloniei din Aradul-Nou, dela Școala Primară condusă de inv. dir. d. Cornel Vodă.

Părinții acestor copii se sbat în cea mai cumplită mizerie, copiii lor sumar îmbrăcați, aproape goi și desculți, au meritat într'adevăr atențiunea societăților de binefacere. De-aceia, gestul Soc. Ort. a Fem. Rom. trebuie răsplătit cu expresia celei mai călduroase recunoștințe publice!

Serbări populare.

Donceni

A doua zi de Crăciun, la ora 4 d m. a avut loc în localul școlii primare din loc, o serbare populară aranjată de vrednicul dascăl Spiridon Văneș.

Programul, compus din monoloage, poezii și comedioara Arvinte și Pepelea de V. Alexandri, a fost executat într'un mod cât se poate de bine, de către elevii școlii primare, cu concursul alor trei adulți. Închelarea serbării a făcut-o doșoara Paula Vancei printr'o scurtă vorbire.

Sala a fost neincăpătoare pentru mulțimea de țărani veniți să asculte.

Faptul e un indicu de vrednicie pentru dascălul Văneș, care în câțiva ani a realizat adevărate minuni, în comuna Neagra, după cum bine remarcă ziarul „Românul” în anul trecut.

Despre activitatea acestui bun dascăl, vom reveni cu altă ocaziune.

Coresp.

Buteni.

În seara zilei de 26 Decembrie — a doua zi de Crăciun, — a avut loc în sala Casinel — localul Mureșan — serbarea populară în program aranjată de fanfara bisericeii ortodoxe.

Programul a fost început cu o scurtă cuvântare a studentului Miclea Augustin — delegat de Cercul studenților Arădani la București — care vorbește despre actuala criză economică din țară și stăruință, precum și despre situația externă a României. Au urmat apoi, câteva declamări, și plesa „Magii”. Au participat o mulțime de țărani. Intelectualii cu mici excepții au lipsit.

Serată de ceaiu dansant.

Duminecă 28 Decembrie crucea roșie, fillala Buteni, a aranjat un reușit ceaiu dansant. A participat tot ce are Butenul cu pretenții de intelectual. Venitul curat e destinat cumpărării de haine copiilor săraci din comună.

Pecica.

Corul Meseriașilor români din Pecica au aranjat în a II-a zi de Crăciun un frumos Concert urmat de dans cu următorul program bine executat de către tânări și tinerile meseriașe române:

1. „Colindă” Cor bărb.
2. „Buchetul” monolog predat de Dș. D. Rancu.

3. „Toarce lele” Cor bărb. de: S. Columba.

4. „Peștorii” Comedie într'un act de N. Țințariu.

5. Monolog. * * *

6. „În pădure” de T. Flondor. Cor bărb.

Corul dirijat de Dl. Ioan Chepeșan.

Sunt de remarcat meritele, vrednicului și neobositului tânăr inv. I. Chepeșan, care aproape tot timpul disponibil și l-a jertfit numai pentru reușita acestui concert.

A asistat un public numeros, încasându-se un venit de 5400 Lei. Intreg venitul e destinat pt. scopuri filantropice.

D. Ard.

Stălcirea limbii într'o gazetă locală.

S A U

Mult e dulce și frumoasă.

Un cetitor al ziarului nostru ne atrage atențiunea asupra unei publicațiuni apărută în o gazetă locală românească, care prin felul cum e redactată, este o nemai pomenită batjocură la adresa limbii noastre. Ascultați oameni buni: „Imobil ce fi licitat nu vor fi vândut pa un preț mai mic decât 1/4 din prețul de strigare”. sau „chitanța constând depunerea judecătorească prealabilă a garanției ai să somează condițiunile de licitație”. Exemplele s'ar putea înmulți căci leghion este numărul acestor aberații stilistice.

Nu odată ni se belește obrazul de rușine citind câte o firmă românească în care limba lui Eminescu e masacrată în chipul cel mai barbar. Totuși trecem iertători în fața ei, fiind vorba în cele mai dese cazuri de un negustor minoritar care nu știe ce face. Dar când această batjocură a limbii e patronată de un ziar românesc, ne revoltăm. Și revolta noastră este cu atât mai legitimă, întrucât de încurând am intrat în al 13-lea an de viață românească în Arad Da, iubite cetitorule, ai toată dreptatea, publicația pe care ne-ai trimis-o, constituie o rușine, pe care nu știm cum o va spăla patronul ziarului din chestiune.

Dr. Aurel Demian

In ajunul noului an, după o lungă și grea suferință, a încetat din viață Dr. Aurel Demian. Societatea românească din Arad pierde într-ânsul un membru de valoare, care prin temperamentul său potolit, prin bunătatea sa sufletească și prin aristocrația sa înfățișare s'a bucurat de stima tuturor.

Născut la 21 Martie 1860 în Sighișoara, acolo și-a făcut studiile primare și o parte din cele de liceu, pe care le-a continuat apoi la liceul săsesc din Sibiu. După trecerea examenului de maturitate a urmat medicina la universitatea din Viena, unde după obținerea titlului de doctor, făcu timp de 3 ani practică la diferite spitale. În toamna anului 1889 se așează în Arad, sfârșind în scurt timp a fi unul din cei mai simpatizați și căutați medici. Tot în acest an îl numi consistorul eparhial profesor de igienă și medic al institutului teologic-pedagogic, îndeplinind această funcție până la începutul anului școlar 1918/19.

În timpul războiului mondial a făcut servicii medicale la spitalul militar de rezervă, improvizat în imobilul episcopiei ortodoxe din strada Eminescu. A mai îndeplinit și funcția de medic oficial al consistorului eparhial, fiind în același timp medicul fostei școli de fete diecezane, membru în direcțiunea băncii „Victoria”, etc.

La preluarea imperiului ocupă funcția de director al spitalului județan, iar mai târziu, cedând stăruințelor venite din partea colegilor săi, își ia asupra și conducerea Inspectoratului sanitar înființat, deodată cu descentralizarea serviciului sanitar, în orașul Arad.

Dr. Aurel Demian a fost un bun român, ferindu-se însă de valurile capricioase ale politicianismului militant. Abia în 1920, când ia ființă în Arad organizația partidului liberal, iese din această rezerva, înscriindu-se în acest partid, de care se legau pe atunci mari nădejdi de o îndreptare spre mai bine a vieții noastre publice. A fost un credincios ostaș partidului, în cadrul căruia îndeplinea într'un timp demnitatea de președinte al organizației locale. Boala nemiloasă de care suferea de un timp încoace l-a determinat să-și trăiască ultimile clipe ale vieții, retras în mijlocul familiei.

Inmormântarea a avut loc Vineri la orele 11 a. m. asistând un public distins și foarte numeros. Prohodul a fost oficiat de către Cucernicii preoți Florea Codreanu și Caius Turicu, în frunte cu P. C. Sa protoiereul Traian Vășianu.

Vorbiri.

La încheierea serviciului divin părintele Caius Turicu a ținut următoarea cuvântare:

Sufletul creștinului se împacă cu cuvintele Sf. Ap. Pavel din Ep. către Evrei IX 27.

„Rânduiește este tuturor odată să moară.

Spiritul înstrăinat de liniștitoare împăcare pe care o oferă credința, caută să se mângâie cu concluzia științifică a naturalistului: Nu este moarte în univers, nimic nu piere din ce s'a creat, totul numai se transformă.

Acestei rezolvări materialiste a vieții, credința îi dă o expresie pe cât de vie, tot atât de liniștitoare: *pământ ai fost și în același te vei întoarce, unde toți pământeni mergem.*

Această mângâiere împăciuitoare oferită de legea noastră prin Biserică, ca realizare decisivă în credința nemuririi sufletului și a nădejzii învierii de apoi.

Nu totul piere, nu tot se transformă odată cu scoaterea vieții din materie. Realizările sufletului omenesc rămân ca vecinice forme de perfecționare lăsate ca moștenire altor suflete, care trebuie să străduiască întru amplificare, extindere resp. perfecționarea lor.

Este fără viață trupul D-rului Aurel Demian, se va face praf și cenușe, sufletul lui se ridică în slăvi la vecinicie, realizările sufletului lui rămân între noi: cei mai de aproape și cei în mijlocul cărora a acționat Dr. Demian.

Tipul medicului din marea generație de jertfă dintre anii 1860—1930, rămâne ca și o realizare eternizată pe pagina istoriei Aradului nostru încadrat în aureola frumoasă a virtuteilor: Cinste și onestitate, blândețe și răbdare, dreptate și bunătate.

Doctorul Demian a crescut pe sufletul românului arădan ca și icoana clasică a medicului. Istoria orașului nostru nu se poate scrie complect fără a nu registra în coloana «medicină», cu litere de aur numele Drului Aurel Demian, care în viața puternică a bărbăției sale a alintat atâte suferințe omenesci, ca la sfârșitul vieții atât să sufere.

Cât a vindecat pe românii acestor plaiuri, și timp îndelungat singur, atâte lacrimi a știut să usuce prin înțelepciunea tratării lui blânde, lacrimi pe cari a trebuit să le sfărâme printre genele lui istovite la sfârșitul vieții sale copleșit de nemiloasa-i boală în care s'a muia lung timp și de grele suferințe.

De câte ori plin de deznădejde exclama cu cuvintele Scripturii: Doctore, vindecă-te pe tine însuși... și în aceste momente de deznădejde îi licărea câte-o rază luminasă reflectată pe sufletul său dela lumina lui Cristos.

Această rază să călăuzească sufletul tău, acolo unde nu mai este durere, nici scârbă nici întristate ci viață fără de sfârșit. Amin.

Vecinica lui pomenire!

Din partea Corpului medical a vorbit dl. Dr. Ioan Moldovan, directorul spitalului județan, spunând următoarele:

Corpul medical din Arad, prin trecerea la celea eterne a distinsului nostru coleg și Inspector Gen. San. Dr. Aurel Demian suferă o grea lovitură.

Cu inima strânsă de durere te deplângem, căci în tine pierdem pe acel membru al corpului nostru, căruia tot timpul i-ai servit numai de fală și i-ai fost un conducător.

Ca om erai caracterizat prin o cinste și nobleță frapantă, interesându-te de tot ce să petrece în jurul tău.

Fire blândă, modestă, cu energie și putere de muncă uriașă, ți-ai închinat toată viața ca medic numai alinării durerilor celor suferinzi. Ca superior, în calitate de director de spital și Inspector General erai un adevărat pă-

Să se facă dreptate!

— La oparte cu profitorii. —

Scriu acest articol cu durerea în suflet, că mulți vor scrâșni din dinți citindu-l, dar iarăși mai mulți sunt cei cari îl așteaptă.

E vorba de o nedreptate socială adânc revoltătoare. Până acuma revolta pâlăia doar în sufletele celor desmoșteniți ai sorții, dar acuma cu mizeria tot mai crescândă, cu scăderea vertiginoasă a lefurilor bieților funcționari și altfel greu urgisiți, aceasta revoltă a atins stropul revărsării și cere în mod imperativ o cât mai grabnică dreptate.

Nimeni n'ar fi îndrăsnit până acuma să se atingă de invalizi. Închideam ochii în fața nesățioasei lăcomii a celor cari își creiau existențe de invidiat din pornirea larg recunoscătoare a țării și cetățenilor ei față de cei loviți de gloanțe în timpul războiului. Iată însă, că aceasta pornire a slujit prea multora spre un abuz revoltător asupra pungei bietului contribuabil. Căci cum s'ar putea numi altfel faptul, că domnul X decretat «invalid de războiu», fără să fi văzut măcar frontul, încasează chiar zeci de mii de lei lunar? Sau domnul Z, la fel, pentru o neînsemnată rană, care i-a scrântit degetul mic la o mână? Ori domnul Y pământuri, afaceri de monopol și mai știu ce? Iar în același timp nenorociți adevărați invalizi în cărji, bat la uși cerșind, cu fețe supte de foame și frunți încrețite, de grija multelor guri de prunci, cari suspină flămânzi în așteptarea neîndestulătoareii mămăligi de fiecare zi.

Departe orice gând de a visa persoane anumite prin literele Z, X, Y.

Sunt destule, poate prea multe astfel de persoane, pentru a fi nevoe să-i dibuim.)

Iată adevărul. N'am cutezat să-l spunem, dar i-a sosit vremea!

Acei foști ofițeri, activi sau de rezervă, cari au știut și s'au priceput să-și facă afacerile și-le-au făcut, cu vârf și îndesat, obținând pământuri gratuite dela stat, pensii mari cu câte un grad în plus, diferite afaceri spumoase și grase, în același timp trăgând de pe stat și alte piei, în diverse funcțiuni publice, indiferent dacă erau într'adevăr invalizi sau ba, căci au fost invalidați — din dărnicie patriotică — chiar și bolnavi de boli închipuite. Sunt destui cari încasează dela stat două, trei și chiar mai multe lefuri, sănătoși tun, în timp ce alții, ciungi, ologi, orbi

rinite, revărsai numai bunătate în jurul tău. Erăi om povățuitor și prieten celor mai mici nerefuzând nici când sprijinul cerut.

Întreaga-ți viață ți-ai dedicat-o numai muncii rodnice, pline de entuziasm.

Deși trupește ai trecut dintre noi, ți-a rămas însă sufletul, care ne va călăuzi și servi drept exemplu și pe mai departe.

Alături de cei ce te-au cunoscut, stimat și iubit aducem și noi, corpul medical din Arad, tributul nostru de durere zicându-ți de ultimul adio: iubite și simate maestre, pildă reintrecută în cinste și muncă, dormi în pace.

A mai vorbit în numele organizației locale a partidului liberal dl. Niculae Cristea, fost inspector școlar.

Pe urmă cortegiul s'a îndreptat spre cimitirul Eternitatea, unde a fost așezat spre cele eterne corpul neînsuflețit al doctorului Aurel Demian.

incasează de abia sute, reduși în nemernicia sorții lor să trăiască numai din aceasta milă, căci n'au putere să mai câștige ceva în afară de pensie.

A fost dela început o mare greșală o nedreptate strigătoare la ceruri. Nu trebuia adusă o lege a invalizilor; cari să împartă pe nenorociți pe grade. Oare glonțul a fost mai dureros pentru ofițer ca pentru bietul soldat? Ori când pensii invalizilor nu au dreptul să fie socotite altfel decât un sprijin celor lipsiți în urma invalidității de putere: ca să-și asigure traiul zilnic, de ce ele constituie pentru unii situații de invidiat, iar pentru alții o scuipătură de dispreț public? De ce? De ce drepturile la pensii celor cari pot fi și sunt angajați încă în diferite slujbe ale statului, de ce pensii celor cari au puterea să-și asigure traiul în zeci de chipuri la stat, particulari sau stat și particulari? Căci ori este cineva invalid atunci are dreptul să-l susțină statul fiindcă nu-și poate asigura existența ori și-o poate câștiga și atunci nu mai este invalid.

Iar dreptul de a protesta în contra invalizilor cumularzi, în contra unor preținși invalizi arhiprofitori de această revoltătoare orânduire de după război, îl au în întâiul rând chiar camarazii lor de tranșee, miile de ofițeri activi cu piepturi la fel găurite de gloanțe cari în dragostea apostolatului lor n'au profitat de lege, ci — răniți sau bolnavi din tranșee — au continuat să-și facă datoria de ofițeri activi, fără profituri, fără grade în plus, și mai puțin plăți decât mulți invalizi cumularzi tângind în muncă aprigă pentru existență, continuându-și zi de zi sacrificiul și îndurând toate, animați de un sentiment al patriotismului. Cât de destăparte de aceștia patriotismul fals de invalizilor cumularzi.

Să fim bine înțeleși: nu înțelegem să lovim în adevărații invalizi, a căror invaliditate îi reduc la posibilitățile limitate în pensia statului. O, nu! Argi o crimă să amesteci pe acești bieți oameni în rândul marilor escroci, ca adesea pentru un fleac de rană neînsemnată, dar prin multe învățeli și răfăcut afaceri scandaloase îmbogățindu-se și mulți continuându-și și astăzi cu toată mizeria generală, scârboșii lor stoarcere de bani prin stat și șarșari, din pungile contribuabilor. HCr de puteri.

Să se facă dreptate!

Să se dea pensii doar acelor invalizi, cari nu-și pot câștiga traiul, și pensii egale la toți acești invalizi, da foamea nu cunoaște grade! Cei aflați în funcții publice sau particulare, să fie șterși din lista pensionarilor înalți, căci atâta vreme cât există în mii de ofițeri activi, în cea mai gndi slujbă a statului, cu răni de gloanțe îndeplinindu-și conștiincios datoria față să mai primească și alte plăți pe leafa lor dreaptă, nici un invalid să într'un serviciu renumerat cu lefuri, gale ofițerilor activi, n-are dreptul la pensii.

A fost un timp de largă dărnici adeseaori demagogică; economiile și astăzi reclamă imperios strângerea și rubulului, iar o reformă radicală a lefurii invalizilor de războiu va însemna milioane grele în reducerea bugetului țării, în micșorarea impozitelor și apasă capetele cetățenilor.

SCANDALUL CU BURSELE DE STUDII

IN STREINĂTATE.

Cum se dau și cui se dau. — Principiul după care se dau. — Un bursier sui generis. — De ce suntem discreditați în streinătate?

Cei ce au citit lista bursierilor români în Franța, publicată acum câțiva ani de d. Oct. Goga în «Jara Noastră» și cari poate au fost atât de naivi să creadă că în urma scandalului ce s'a produs atunci, lucrurile s'au schimbat, se înșală amar.

Acestora le vom servi un exemplu pic, despre mentalitatea care domnește și azi în cercurile politice cari acordă aceste burse.

Un bursier sui generis.

Să povestim cazul. Viorel Vișoiu, absolvent al liceului «Moise Nicoară» din localitate, a obținut acum câțiva ani — prin ce înțelegem nu știm și nici nu vrem să știm — o bursă pentru Academia comunală sau Academia de înalte studii comerciale și industriale din Viena. A stat la Viena câțiva ani frecventând (?) cursurile, însă fără să ia nici un examen.

Activitatea extra academică.

Dacă la Academie — pentru care a fost trimis acolo — nu a făcut nici o lucrare, a avut în schimb o bogată activitate extra academică: A împrumutat dela studentul Tomuța Ionel 120 hillingi, pe cari nici azi nu i-a restituit, tot dela Tomuța Ionel a luat un manuscris în valoare de 1500 lei, pe care l-a amanetat, dând proprietarului reșapisa casei de amanet. Proprietarul este Tomuța — l-a scos dela amanet, iar Vișoiu l-a luat și l-a amanetat din nou. Însă de data aceasta nu i-a mai dat recepisa. Acest domn — Vișoiu — nu s'a mulțumit cu atât, ci a mai luat dela Tomuța un costum de haine, le-a îmbrăcat și pe ele l-a amanetat. Când Tomuța a cerut hainele, Vișoiu i-a replicat: «Vrei să umblu desbrăcat?»

Dela un student, actualmente profesor în localitate, a împrumutat 15 schimburi, fără să-i mai restituie.

Biblioteca de atunci a Societății Academice România Jună din Viena, din Tancu Mihai, ar putea da relațiuni și date interesante despre câteva volume cari au o strânsă legătură cu Vișoiu, și care sunt pentru care a și fost exclus din societatea a cărei membri au fost Emilian și Slavici...

Crede că nu are nici o importanță faptul că nu și-a plătit chiria și că făcând mici servicii — gratuite — la conștințatul român din Viena, lua sperjuri și dela cine putea și mai cu seamă dela studenți...

În trecut mai amintim, că în tot timpul cât a stat la Viena, a fost profesorul cunoscutului agent Rădoi.

Consulatul aflând de aceste, l-a expulsiat în România, dându-i-se bani de drum, obligându-l să părăsească imediat Viena... Și a plecat...

...la București.

Acum a ajuns în legătură cu cunoscutul ex-șef de cabinet a d-lui Vaida, slăuanu, de pulpana a căruia se ținea mic. Natural în felul acesta Vișoiu a fost introdus în cercurile frecventate de Tăslăuanu. Aceste însă nu l-au impresionat decât ca să nu se introducă prin calea străină în locuința studentului Hotăreanu. Emil și să-i ia de acolo un costum de haine în valoare de aproximativ 10 lei.

Bursa la Paris.

Consecința acestora o înțelege toată lumea. Ar fi fost și naturală. Însă numai într'un singur caz: dacă s'ar fi cercetat activitatea acestui bursier al Statului în timpul cât a fost la Viena. Nu s'a făcut. Din contră a cerut și i s'a acordat o altă bursă pentru Paris, în valoare de 600 franci francezi lunar, începând din luna Octombrie 1930. (Se afirmă că această bursă i-a fost acordată de ministerul internelor.)

Credeam că ar fi bine dacă în aceste vremuri de criză, buget de sacrificiu, etc. i-ar suprima bursa lui Vișoiu, mai cu seamă, că despre activitatea lui la Paris se vorbește într'un mod scandalos.

Cinismul politicianilor.

Se acordă burse la astfel de elemente — Vișoiu — nu e singurul caz, mai cunoaștem și altele — iar elementele bune sunt lăsate în mizerie, să studieze storși de foame și înghețați de frig. Acești oameni — inconștienți, alții nu le putem spune — poate nu sunt atât de vinovați. Mai vinovați sunt acei cari le dau posibilitatea să-și desvolte aceste apucături infecte, sunt politicienii cari pentru o lingușire, acordă o bursă în streinătate, fără nici o formalitate, iar bursierilor din țară le pun o serie de piedeci.

Ion Potcoavă.

Tutun și chibrituri.

Sunt un fumător îndrăcit și n'am tăria să mă lapdă de patima aceasta. Ca să-mi satisfac însă pofta, a trebuit să învăț ungurește. Să nu vi-se pară de răs, e adevărat. Fiindcă deși sunt în Arad multe zeci de prăvălioare, în cari se vând produsele monopolului statului, nu există nici una românească. Iar acolo, unde proprietarul știe românește, refuză pur și simplu să te priceapă. Așa, că — vreau nu vreau — a trebuit să bobizez câteva vorbe necesare ca să-mi pot cumpăra, pe banii mei în țara românească, produsele monopolului de stat: „Kerem sepen regali“, etc. Ce o fi zicând de treaba aceasta domnul administrator financiar? Greu de pătruns, fiindcă prin multele birouri ale aceste instituții încă nu te prea poți feriți cu limba statului, deși atârnă pe mulți pereți inscripții glăsuitoare, că se poate vorbi și românește în birourile statului.

De douăsprezece ani se cheamă, că Aradul e oraș situat în România.

Să ne trăiască politicienii... până va veni vremea să-i ducă....

Indeosebi atrag atențiunea Onorabilului public român din localitate și provincie asupra firmelor ROMANEȘTI

PARFUMERIA R

Arad str. Brătianu No. 2-4
Cu ocazia ANULUI NOU articolele se vând cu prețuri REDUSE. Rog respectuos prețiosul sprijin.

Cu deosebită stimă

ROMUL DUMITRESCU
droguist.

No. 50 2-2

Revelionul.

Istoria ne dă o sumedenie de exemple, că tocmai în vremuri de bejenie petrecerile se țin lanț. Un imbold latinic îl împinge pe individ spre locuri de adunare, unde zgomotul discuțiilor aprinse se neacă în gâlăgia orchestrelor muzicale. Poate dorința ne învinsă de a-și comunica necazurile, un impuls de solidaritate în dureri, sau vrerea de a uita pentru un timp restrâns suferințele momentului, îl face pe om să se arunce amețit de băuturi amăgitoare în vâlmășala unui dans fremetic. Și cu cât teama zilei de mâine e mai mare, cu atât crește amăgirea, uitând că urmează nu apoi, plin de dezamăgire, ruină, suferință..

Așa se explică poate pentru ce, cu toată criza ce bântuie, localurile de petrecere din Arad, și desigur în alte părți a fost la fel, au fost tixite în noaptea Silvestrului, mai mult ca'n alte dată. N'a existat o câde n'ensemnată încăpere, crâșmă, local de petrecere, dancing sau sală de bal, unde lumea să nu fie ocupat orice palmă de loc. Un ac n'ai mai fi putut plasa undeva. Și ce să spunem de cei rămași pe dinafară. Se puteau vedea oameni de toate categoriile sociale plimbându-se agitați, nemulțumiți pe străzi și ne renunțând la speranța de a-și cuceri un cât mai mic spațiu într'una din sălile, în care fumăria, frenezla gimnastice coreografice creiau o atmosferă de uitare de sine.

Beția momentului, hotărârea fermă de excitare până la paroxism a simțurilor, chinuite de o abținere, de neglijare a petrecerilor de tot soiul, îl făcuse pe oameni să părăsească orice tradițional scrupul. Oamenii doreau să petreacă, oameni cari poate și-au adunat economiile lipsindu-se de cele mai necesare vieții de toate zilele, oameni cari poate mâine zi nu vor avea cu ce să se hrănească, s'au dat amăgirea trecătoare a unui pahar de șampanie.

Capitalist, burgez și proletar s'au îmbrățișat în amfeala cupelor de vin și a simfonilor de jazz. Și timpul se mistuia nealterat de vraja nșelătoare a unei nopți albe, apropiind în ritm lent, zorile deșteptătoare din beția unor chipe fără de grij, proiectând în culori sombre nașterea unui an nou, perspectiva lipsurilor viltoare....

V. C.

Glume.

Intr'un vagon de clasa a treia. Un moșneguț trage cu sete din lulea, apoi trage o scuipătură din acelea sdravene. Nimerește exact pe panialonul conductorului de tren, care găurea biletele călătorilor.

Acesta, foarte intrigat, se răstește la bătrân cu vorbe grele și aspre. Moșneagul inghite, fiindcă se simte vinovat, apoi își cere iertare:

— Că n'am vrut, păzească Dumnezeu și încă tocmai pe dumneata...

Conducătorul s'a îmblânzit, e om bun și încheie discuția:

— Încă ai noroc, că ai scuipat pe pantalonii mei, că de scuipai pe padiment te puneam la o gloabă, să o pomenești...

In timp ce lăptăreasa primește plata laptelui dela un cumpărător, măgărușul, înhamat la căruța cu sticlele de lapte, a pornit-o rasna înainte.

Un drac de ucenic cismar, care trece pe lângă lăptăreasă, îi strigă:

— Hei lelișo, ia vezi, că ți-a fugit conducătorul negustoriei cu fabrica...

Regionalism...

In atențiunea celor pătimiși.

Spune Gustav le Bon în cartea sa «Invățăminte psihologice din războiul mondial»:

Popoarele, cari n'au putut să părăsească luptele lor dinlăuntru, au dispărut din istorie; inamicii dinlăuntru sunt totdeauna neputincioși în fața celor din afară.

O sută de argumente subliniază importanța acestui adevăr, scris par'că anume pentru noi, românii. Dar tot atâtea prelexte suntem în stare să invocăm în apărarea noastră, căci minciuna este atot știutoare. Fățîș ne păzim ca de Satana de orice idee regionalistă; în uz ne sfârticăm însă, nu toți, unii pe alții. Iar dacă aceasta ură fraticidă, isvorată din struggle vor lif-ul politicianist, necunoscător de nici o limită în intrigă și calomnie, este oarecum explicabil și totodată mai de înțeles, — regionalismul celor mari față de cei mici, în instituții, este lașitate și crimă.

Se știe unde sufer cei mici nedreptăți din cauza regionalismului șefilor. Considerațiuni mai înalte ne împiedecă să fixăm persoane cunoscute, pe ecranul acestui condamnabil film. Va veni timpul însă să o facem și atunci nici un soi de considerațiuni nu ne vor împiedeca să tăiem în carne vie.

Ce este regionalismul, propriu zis? Este el o manifestare colectivă prin reacțiune față de un interes comun sau o manifestare individualistă, isvorită din considerațiuni de interese egoiste? Căci dacă este colectiv, dacă a atins scara aceasta, atunci primejdia e mult mai mare, ea tinde spre intensități alimentare de războaie civile. Nu e cazul la noi. Am probat-o și o probăm zilnic, că interese comune românești găsesc o armonie desăvârșită, în toate provinciile deopotrivă, la fel dela Nistru până la Tisa. Nu există în România un regionalism fixat între hotare provinciale, căci în aparență deși se războiește pe temă regională, el este în realitate împărțit între partide și mai ales oameni, chiar pe același teritoriu. Deci avem un regionalism individualist. Un astfel de regionalism nu mai prezintă o primejdie națională, ci o primejdie etică. Iată de ce: regionalismul individualist se adapă din patimă, din ură, din invidie, din sentimente instinctuale omenești, din incultură, prostie, aroganță, orgoliu, etc. Un astfel de regionalism grupează în jurul unui om rău elemente de aceeași inferioritate, creind o atmosferă pătimășă contra unuia sau contra mai multora, cari tind spre alte preocupări decât ale turmei cuvântătoare de regionalisti prin comunitatea de sentimente inferioare. De aci: regionalismul acesta înseamnă o luptă a Răului contra Binelui, iar toți cei înscrși — cu vrerea sau fără vrerea lor — în tabăra regionalistilor de întotdeauna sau ocazionali într'o chestiune dată, ascultă de sentimentele lor animale individuale, în detrimentul intereselor comune la fel ca și în detrimentul propriilor lor interese.

Partea a doua: dacă cel atacat poate reacționa sau e silit să îndure în tăcere toate atacurile, constituie o altă problemă psihologică; de-i desăvârșit ca un Dumnezeu rabdă și tace, iar căinii cari latră se plictisesc și se reped la altul mai refractar; de-i refractar, cade distrus. În amândouă cazurile însă, psihologicește, regionalistii își găsesc foarte bine descriere figurile în romanul lui Filimon, fără considerațiuni dacă sunt din vechiul regat sau ardeleni.

Dar deocamdată atât. S'ar putea însă să revenim... mai lămuriti.

Spicuri din presa minorităţii.

Ziarul „Aradi Közlöny“ alarmează lumea funcţionărească în legătură cu impozitul de sacrificiu.

Este ştiut că calcularea impozitului de sacrificiu întimpinând dificultăţi tehnice, s'a hotărât ca pe luna Ianuarie funcţionarii să nu primească decât un avans egal cu 70% din salariul avut în trecut, urmând ca diferenţa să li se achite ulterior, după ce ministerul de finanţe va elucida amănunţit felul cum e a se înţelege reţinerea acestui impozit. Ziarul A. K. se alarmează, văzând în aceasta o nouă neîndreptăţire a funcţionarilor unguri, în majoritate la primăria din Arad. Ziarul din chestiune, care prin această alarmare vânătoare de popularitate iefină, se răsvăreşte împotriva unei legi trecută prin casele legiuitoare, se dovedeşte iarăşi de crea credinţă. S'au poate A. K. a înţelege legea impozitului de sacrificiu, după mentalitatea eroului lui Caragiale: „Dacă e nevoie de sacrificiu, fie, dar funcţionarul ungur să-şi primească leafa întreagă“. Curioasă mentalitate din partea unui ziar care se crede serios!

Colaborare româno-maghiară pe teren cultural.

D-l Szendrey Mihai, directorul teatrului unguresc din Arad, probabil pentru a muşamaliza scandalul provocat de acţiunea Bodan Margit, despre a cărei atitudine iredentistă la o recentă reprezentaţie, ziarul Universul a făcut o senzaţională expunere, în noul său interviu dat ziarului Aradi Közlöny se erijază de iniţiatorul unei apropieri culturale româno-maghiare.

Se spune acolo că nu demult mai multe doamne române, s'au adresat lui, pentru a le recomanda o operetă ungurească, pe care domniile lor ar traduce-o în româneşte şi ar preda-o pe scena teatrului din Arad.

Intrebăm cari doamne din societatea românească cu pretenţiile unei „activităţi prodigioase pe terenul vieţii noastre culturale“, au luat această iniţiativă sui generis, când este ştiut că avem astăzi o mulţime de piese româneşti incomparabil superioare surrogatelor de operetă născocite pentru scenele barurilor subterane din Budapesta. Chiar presupunând că se găseşte o operetă ungurească excepţională, care merită să fie reprezentată publicului românesc, cine o va traduce în româneşte şi, mai ales cine o va reprezenta? Am fi foarte satisfăcuţi dacă în seceta actuală de mânuitoare a condeiului, — excepţiile pe care le cunoaştem, ne având nimic a face cu viziunile d-lui Szendrei — ne-am trezi într-o bună zi cu o dramaturgă sadea, ca una din neprevăzutele surprize ale noului an. Dar admitând şi această minune, ce trupă românească va reprezenta această operetă? S'au poate iniţiatoarele s'au gândit la Bodan Margit, şi la actuala trupă a d-lui Szendrei? Am fi foarte încântaţi dacă doamnele române la care face aluzie dl. Szendrei în interviul său, ne-ar scoate din aceste nedumeriri. Coloanele ziarului nostru le stau la dispoziţie!

Nici Reggel-ul mai breaz Ziarul „Reggel“ se scandalizează de un conductor de autobuz, care nu ştie ungureşte. Intre multele neadevăruri pe care le debitează, e şi acela că românii ar fi avantaţi în ce priveşte biletele de pomană pe autobuze, când e ştiut că ziaristii unguri, câtă frunză

INFORMAȚIUNI.

Redacţionale. Aducem la cunoştinţa cetitorilor şi colaboratorilor noştri, că dorind a da în viitor o mai mare extensiune reportajului şi a stării mai amănunţit asupra evenimentelor culturale şi sociale din oraşul nostru, cari — este ştiut — sunt mai numeroase la sfârşitul săptămânii, deasemenea, pentru a împlini un desiderat al cetitorilor noştri din provincie, cari doresc a avea ziarul Dumineca, — începând cu numărul viitor „Aradul“ va apare în fiecare Vineri dimineaţă. Materialul de publicat e a se trimite până cel mai târziu în fiecare Marţi. Astfel proximal număr va apare Vineri 16 Ianuarie c. purtând data Duminecii următoare, şi conţinând un bogat şi variat material informativ.

Totdeauna anunţăm publicul nostru cetitor că, dl Ioan Martin, fiind ocupat cu scoaterea unui ziar propriu, a fost nevoit să se retragă de la administraţia ziarului nostru, unde a muncit timp de două luni fără a primi vre-o recompensă. Îi mulţumim şi pe această cale pentru serviciile mari făcute ziarului „Aradul“, punându-i administraţia pe nişte temelii sigure, cari îi asigură o nestingentă dezvoltare în viitor.

Personale. Dl. Popescu Petre binecunoscut publicul aradan, a revenit în fruntea Inspectoratului muncii din Arad. Ştie că cele două Inspectorate: Arad şi Oradea s'au contopit, formând unul singur cu sediul în Arad.

A trecut la pensie funcţ. pe ziua de 1 Ianuarie c. dl. Nicolae Pernevean funcţ. sup. la Oficiul postal din Arad.

Dl. Puca Ilie a fost transferat, în calitate de diriginte, la oficiul postal din Deva.

Asociaţia culturală „Astra“ reîncheie ciclul de conferinţe la Palatul Cultural Duminecă 11 Ianuarie ora 5 d. m.

şi iarbă, deşi majoritatea acestora. Acelaş ziar face spume la gură, cetind demascările ziarului Universul, care arată că ziarul Temesvári Déli Hirlap e subvenţionat de primăria din Budapesta.

Ba bine că nu. Ipociţii dela „Reggel“ să se potolească, pentru că ziarul incriminat nu este singurul care trăieşte din fondurile secrete al iredentelii din Budapesta.

Primarticolul de anul nou al ziarului „Aradi Közlöny“, îşi exprimă dorinţa ca în viitor să nu li-se mai arunce în faţa unghurimii din Ardeal la fiecare pas că e iredentistă. Aceasta într'un timp când e cunoscută propaganda subversivă pe care a făcut-o partidul maghiar pentru a compromite opera recensământului. Ziarul A. K. cel mai şovinist organ de publicitate din Arad, ar fi trebuit mai corând să-şi facă un examen de conştiinţă: întrucât a contribuit ca timp de 12 ani la schimbarea părerilor pe cari noi românii le avem despre spiritul de loialitate al poporului maghiar.

Dl Dr. Iustin Marşieu rămâne şi pe mai departe în fruntea judeului, neîntind nici o incompatibilitate între funcţia de prefect şi calitatea de preşedinte al Camerii agricole.

Comprimarea bugetului. La şcolile supraprimare din Arad au sosit de curând bugetele personalului pe exerciţiul 1931. S'au desfiinţat o mulţime de posturi administrative şi de serviciu.

Episcopia luterană înfiinţată de curând cu sediul în Arad, revocându-i se subvenţia dela stat, e pe cale a se desfiinţa. Credincioşii acestei episcopii protestează într'un memoriu prezentat dlui ministru Costăchescu.

Dl. Pamfil Şeicaru, cunoscutul publicist va ţine în ziua de 11 Ianuarie o conferinţă în sala Palatului Cultural.

Criza economică şi luxul. Cu banii care s'au cheltuit pe toalete pentru serbările de revelion din Arad şi cu preţul şampaniei beute la aceste petreceri, bucătăria populară care hrăneşte astăzi zilnic 800 de şomeri, s'ar putea întreţine timp de cel puţin o lună.

Lista de alegători pe 1931 e afişată la primărie. Fiecare român e dator să o consulte şi întrucât nu e trecut în ea să se anunţe celor în drept pentru a-şi putea exercita la timpul său dreptul de alegător. E o datorie naţională ca nici un român să nu lipsească din listă

Societatea Naţională - Culturală „CRIŞANA“ a studenţilor din Cluj şi-a ales următorul comitet pe anul şcolar 1930—1931.

Preşedinte . . . Dr. Petru Bortos
Vice preşedinte . Anita Nicolae
Secretar general . Albu Mircea
Secretar de şedinţa I. Grozda Marius
Secretar de şedinţa II. Nău Iosif
Control I. . . Ardelean Gheorghe
Control II. . . Gurban Sabin
Bibliotecar . . Debeleac Ioan
Casier . . . Bulic Adam
Preşedintele comisiei artistico-literare: D-şoara Curtulu Baba.

Manifestări de stradă. În ziua de 3 Ianuarie c. mai mulţi muncitori şi muncitoare dela fabrica de textile au voit să ţină o adunare de protestare în legătură cu greva dela acea fabrică, adunare ce li s'a interzis de către chestura poliţiei. Demonstraţii s'au întrunit atunci în faţa Casei Naţionale din Pârneava, voind a forţa intrările şi a ţine cu orice preţ adunarea. Au fost risipiţi de echipa sergenţilor de stradă, cari fiind puşi în curent cu cele ce se pregătesc, au sosit în momentul oportun la faţa locului. A fost deţinută o muncitoare, pornindu-se cercetări împotriva instigatorilor.

Cea mai mare senzaţie a carnavalului va fi Tradiţionalul BAL costumat al Reuniunii Femeilor Române care va avea loc în seara zilei de 17 Ianuarie 1931 în saloanele Hotelului Central.

Cititori, răspândiţi „Aradul“

Vin dela sate. Ziarul nu e cunoscut. Mi s'a spus, că intenţionat nu s'a căutat în scriere de abonament şi s'au cerut plăţi, pentru că cari doresc să-l citească, să aboneze ziarul de buna voie.

Rezultatul este însă că foarte mulţi îl caută şi nici nu ştiu unde să se adreseze pentru a-l abona.

A sosit vremea răspândirii. Dacă vă place, dragii cititori, răspândiţi-l printre prietenii şi cunoştinţele. Cu cât avea mai mulţi abonaţi, atât va fi mai trainică viaţa lui, mai bogată, mai folositoare tuturora.

Abonamente nu se cer înainte! Plăteşte fiecare ce poate şi cum poate, aşa ca sfârşitul anului să fie plătit.

Răspândiţi-l, abonaţi-l, să întărim şi să grăbim apariţia lui zilnică, ca să vă putem da cu adevărat ceea ce este în intenţiunea noastră. Aşteptăm răspunsul vostru.

Directia

Moartea maresalului Joffre

Primul maresal al Republicii Franceze, Joseph Joffre, a decedat Sâmbătă 3 Ianuarie c. în vârstă de 78 ani. Joffre a luat parte la războiul franco-german din 1870—71 în calitate de sublocotenent, iar în războiul mondial a fost comandantul supremei armatei aliaţilor. Sub comanda lui matele aliaţilor a oprit ofensiva în sunată a germanilor.

I se vor face funeralii Naţionale.

America e pentru revizuire

Ziarele minoritare s'au într'un punct de bucurie, pentru că la Secretariatul Soc. Naţiunilor a sosit un memoriu semnat — zice-se — de 10000 cetăţeni americani, majoritatea de origine maghiară, memoriu prin care se revizuirea tratatului dela Trianon. Rerea e motivată cu faptul că după atâţia ani dela încheierea păcii, niştea nu e stabilită în Europa. Niştea nu va fi până nu se va dreptate popoarelor din valea Dunării şi celor dela poalele Carpaţilor. Argumentele memoriului îl înlocuiesc sursa de unde emană: Budapesta, care-l distruge de altfel ori ce se scrie. Deci nu mai facem nici un comentariu.

Ijig Burăh priveşte, gânditor, în mării. Leiba se apropie de el şi întreabă:

— Ci îşi dija aşa di trist, moartea? — Nu, cum să nu fiu? Când gândesc, că aci în acest loc s'au înfăia mea balabustă, pi când bate în mare...

— Ei ci are a faci? Di altă tricit vreme multă. Eşti dija însă douaoară...

— Tocmai pentru asta sunt în Nivasta mea a doua nu vrea să scalde în mare...